

Bordás István

Mai nagybányaiak – válogatás nagybányai magyar képzőművészek alkotásaiból

(Kiállítás Sárospatakon)

Nagybánya városának neve összefonódik a magyar képzőművészet történetének kimagasló korszakával. Az 1896-ban, Hollósy Simon által alapított művésztelep évtizedekig meghatározó művészeti műhely volt a hazai festészetben. Az elmúlt század fordulójának Magyarországon olyan alkotó közösség indult el ebben az erdélyi kisvárosban, amely a festészetünket egy csapásra a modern európai művészet fősodrában irányította. A művésztelep, tevékenységével, mindmáig az egyik legnagyobb, ha nem a legmeghatározóbb hatású művészeti egyesülés volt a magyar művészet történetében. A Hollósyval kezdődő névsor impozáns festő óriások neveit tartalmazza, mint Ferenczy Károly, Glatz Oszkár, Iványi Grüwald Béla, Csók István, Thorma János, Réti István. Még a „második” vonalba tartozó alkotók is kimagasló egyéniségei magyar piktúrának.

Az eddigi, szinte mindenki számára ismert tényeket felsorolása után világos, hogy milyen keveset is tud a mai magyar művészetkedvelő közvélemény azokról a művészekről, akik ma élnek és alkotnak Nagybányán.

A nagybányai magyar kulturális élet központja a Teleki Magyar Ház. Ezt a intézményt, hathatós hazai támogatással, a helyi magyarság civil szervezetei és egyházi hozták létre a kétezres évek elején. Az intézmények otthont adó épület Teleki Pál gróf városi háza volt, amelyet a közösség megvásárolt és felújított. Az intézmény mára már nem csupán a nagybányai magyarok közösségi, kulturális életének centruma, de a Bányavidék legnagyobb hatású magyar intézménye is. Tagja egy erdélyi kulturális célú hálózatnak, amelyet „magyar házak” hálózatának neveznek, és amelyet az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület szervez. A hálózat célja, hogy a szórványban élő erdélyi magyarságnak legyenek saját kulturális intézményei, mindenütt, ahol azt a közösség fenn tudja azt tartani és a tartalommal tudja megtölteni. A Teleki Ház tevékenységének egyik legfontosabb szelete az egykori művésztelep hagyományainak ápolása és a mai magyar nagybányai képzőművészeti élet szervezése. Az intézmény által szervezett kiállítások, közösségi alkalmak, a hozzájuk kötődő kiadványok mind-mind ezt célt szolgálják. Tevékenységükbe számtalan képzőművész is bekapcsolódik. Többek között azzal is, hogy a Teleki Ház által szervezett kiállításokon mutatkoznak be mind az erdélyi, mind pedig magyarországi környezetben. E tevékenységük egyik fontos állomása volt a sárospataki „Mai Nagybányaiak” című kiállítás.

Némi magyarázatra szorul, hogyan került ez a kiállítás Sárospatakra. Sok éves közös munkában megtestesülő előzmények után az Erdélyi Közművelődési Egyesület 2012-ben képviseleti irodát nyitott Sárospatakon. Az EMKE Észak-magyarországi Képviseleti Irodája azzal céllal jött létre, hogy elősegítse, szervezze az erdélyi és az észak-magyarországi magyar kulturális cserét, ápolja a művelődési szervezetek kapcsolatait. Tágabb

értelemben hozzájáruljon ahhoz, hogy az erdélyi és mai magyarországi kultúra közelebb kerüljön egymáshoz. Eltűnjenek azok az ismerethiányból fakadó jelképes határok, amelyek mind a mai napig elválasztják egymástól az erdélyi és a hazai kultúrát. Ennek mentén az elmúlt években számtalan kulturális programot, konferenciát, felnőttképzési alkalmat szervezett A Művelődés Háza és Könyvtára által fenntartott iroda. E kulturális csere aktív részese kezdetektől fogva a Teleki Magyar Ház is, többek között tárlatok szervezésével. A korábbi évek számos kiállítása után egy mai magyar nagybányai művészek munkáiból összeállított válogatás érkezett Sárospatakra. A hét, korban, műfajban és stílusba jelentősen eltérő művész jól reprezentálta a mai magyar képzőművészetet Nagybányán. A kiállító művészek doyenje *Dudás Gyula*. Festői munkássága egyértelműen a klasszikus nagybányai hagyományokhoz kötődik. Tájképei, városi tereket, utcákat ábrázoló festményei, kompozíciójukban, atmoszférájukban emberi, harmonikus világot tükröznek. Az épületek, a táj hangulatát jól visszaadó, szépen komponált művei elsőre megérintik a látogató közönséget.

Kovács Bertalan kísérletező művész. Fiatal kori klasszikus kompozíciói mellé posztmodern kísérletezése és útkeresések is társultak. A szilárd mesterségbeli tudás azonban megóvja őt attól, hogy tévútra kerüljön. Könnyedén használja a legkülönbözőbb festésmódokat tájképein és lírai ihletésű munkáin egyaránt.

Les József Pál Nagybánya újra felfedezője. Nagy érzékenységgel látja meg a város építészetének apró szépségeit, amelyet aztán nagyméretű kompozíciókban fogalmaz újra. Egyaránt feltárja a konstrukció és a színek szépségeit azokban a alkotásaiban, amelyek leginkább jellemzik munkásságát.

Boar Szilvia az erdélyi táj szerelmese. A jó értelemben vett „női érzékenységgel” megalkotott tájképei mély átéléssel elkészített munkák. Pasztell-hangulatai szinte tapinthatóvá teszik azt a miliót, amelyben készültek. A táj szépségének, a színek harmóniájának minél hitelesebb ábrázolása olyan hajtóerő, amely mindvégig nyomon követhető munkáiban.

A kiállító művészek között egyetlen szobrászként mutatkozott be *Kása Dávid*. Az ősi formákat kutató és felmutató szobrai márványból készülnek. Saját bevallása szerint csak kézi szerszámokkal dolgozik. Állítja, csak úgy lehet hiteles a művészi szándék kifejezése, ha nincsenek gépek, automata eszközök a művész és a megmunkálni kívánt anyag között. A rideg márvány ellenére szobrai melegséget sugároznak, formai zárságuk a nyugalom megtestesítői is egyben.

Bitay Zoltán a pasztellkrétát választotta művészi kifejező eszközéül. Munkáiban a táj színeit ragadja meg leginkább. Ábrázolásai sokszor komorak, a formák konkrétságától elvonatkoztatott inkább hangulatokat megragadó pillanatképek.

Győri Kinga a „társulat” legfiatalabb tagjaként friss, formai és műfaji tradícióktól mentes textil munkákat hozott a kiállításra. Epikus tartalmú textil festményei jól nyomon követhető mondanivalóját formabontó képi ábrázolással teszi egyszerre meghökkentővé és átélhetővé.

(A kiállítás 2014. december 4-étől 2015. január 10-ig volt látható Sárospatakon, az Újbánya Rendezvénycentrumban)

Kása Dávid: Ősi formák

Kovács Bertalan: Fény

Bitay Zoltán: Táj III.

Boar Szilvia: Máramarosi színek

Dudás Gyula: Utca a református templommal

Györi Kinga: Megszelidítettem I.

Györi Kinga: Megszelídítettem II.

Les Pál: Nagybányai részlet III.